

Immissione a rozhlas.

Jan Drost (Brno).

Mezi právními případy, jež souvisejí s technickým pokrokem naší doby, jest mnoho případů, ve kterých vlastníci radiových přístrojů jsou rušeni v poslechu rozhlasových stanic zásahem elektrické energie, způsobené použitím radiových přijímacích přístrojů sousedních nebo různých motorů, pouliční drahou, lékařskými přístroji atd.

Jde zde o zásah do vlastnického práva třetí osoby a může se vlastník chrániti proti takovým rušebním činům třetích osob? Jest možno připustiti žalobu ve smyslu § 364 obč. z.? Způsobuje elektrická energie immisi?

Při řešení těchto otázek, poukážeme-li především na to, jakým způsobem občanský zákoník pohlíží na vlastnické právo.

Podle § 354 jest vlastnictvím oprávnění nakládati podstatou a užítky věci a právo každého jiného z toho vyloučiti. Dále praví § 362: Z práva volně nakládati svým vlastnictvím může úplný vlastník zpravidla své věci libovolně užívat, nebo nechat nepoužítu; může ji zničit, může ji úplně neb z části na jiného převést, nebo se jí bezpodmínečně vzdát, to jest ji opustiti.

Občanský zákoník převzal zde úplně charakteristiku a ideologii římsko-právního vlastnictví. Absolutní znaky vlastnického práva zde jsou: oprávnění nakládati volně věci a každého druhého z toho oprávnění vyloučiti. Občanský zákoník, který je konstruován jako systém subjektivních práv, vychází zde ze subjektivního práva vlastnického.

V tom právě tkví náš problém. Občanský zákoník předpokládá neomezenou moc vlastníka věci. Dojde-li nyní ke kolisi vlastnických práv, jak to bývá při t. zv. sousedských právech a uplatní-li každý vlastník vlastnická práva, tu vidíme, že se zde poměr vlastnický stává velice spletitým. *Unger* přiléhavě charakterisuje tento stav slovy: »Es ist bekannt, welche privatrechtliche Kollisionen aus dem sogenannten Nachbarverhältnisse entstehen. Eigentum steht gegen Eigentum. Der in dem Eigentumsrechte enthaltenen positiven Dispositionsbefugnis (Ius utendi) des Einen steht die in dem Eigentumsrechte enthaltene negative Ausschliessungsbefugnis (Ius prohibendi) des Anderen gegenüber. Behauptet der Eigentümer eines Grundstückes (A), innerhalb der räumlichen Grenzen desselben und unbekümmert um die nachteiligen Wirkungen und schäd-

lichen Folgen für den Nachbar, Handlungen vornehmen und Anstalten treffen zu dürfen, so behauptet dieser (B), jede wie immer geartete, noch so geringfügige und unschädliche Einwirkung auf sein Grundstück abwehren zu dürfen. Die Situation verwickelt und erschwert sich dadurch, dass ja auch B seinerseits dispositionsbefügt und A dagegen prohibitionsberechtigt ist: es hemmen und lähmen sich beide Rechte gegenseitig.«¹⁾

Jak patrno, stěžuje vlastnické právo, pojímáno subjektivně, celou otázku immisí. Spor o podstatě sousedských práv, vzhledem k původnímu znění § 364, jest připsati subjektivní konstrukci vlastnického práva.

Ke kuriosním argumentacím vedl spor zejména o tom, zdali jsou nepřipustny též tak zv. immise nepřímé, což jsou taková jednání, jichž bezprostřední účinky na vlastním pozemku jednajícího se jeví a jež toliko následkem jiných příčin na pozemek sousedův působí.²⁾ Tak na příklad poukazuje *Mages*, Über Nachbarrecht str. 6 na ustanovení trestního práva: »Ein Eigentümer staut die ihm gehörigen Schleussen eines durchströmenden Baches, um das Eigentum des Nachbars zu überschwemmen. Ein Gärtner hat zu einer Hochzeit am Morgen für 50 fl. Rosen zu liefern und in der Nacht verdampft sein Nachbar auf dem eigenem Felde 10 Pfd. Schwefel, dessen Dünste alle Rosen welken. Zweifelt der Strafrichter, dass die Handlung unter die Kategorie des § 85 St. G. B. falle, wenn sie nur in der Absicht dem Nachbar zu schaden unternommen wurde und vermag sie der Nachbar durch die Beziehung auf die absolute Freiheit des Eigentums zu schützen?«

Jak vidíme, vede konstrukce absolutní volnosti vlastnictví již tak daleko, že *Mages* se přímo dovolává trestního soudce. Z toho je vidno, k jakým důsledkům může vésti subjektivní vlastnické právo.

Též *Randa* připouštěl neomezené disposiční právo vlastnické. Praví: »Podle rakouského občanského práva, které ničádného o tom nemá ustanovení, nelze důvodem pochybovati, že sousedovi práva k takovéto zápovědi — ač nemá-li služebnosti negativní (§ 476 zák.) — nikterak nepřisluší, neboť pokud vlastník na svém pozemku — v mezích zákonem k zachování všeobecného dobra předepsaných — jedná, n e z a s a h u j e do vlastnické sféry sousedovy (nedopouští se žádných přehmatů) a není zpravidla ani ze škod z toho vzešlých práv.«³⁾

Naproti tomuto názoru Randovu vystoupil Unger, který hájil názor, že soused nijakého, ani přímého ani nepřímého zásahu do vlastnického práva trpěti nemusí: »Jestliže prý vlast-

¹⁾ Unger: Zur Lehre der österreichischen Nachbarrechte, Grünhuts Zeitschrift, XIII, str. 715.

²⁾ Randa: Právo vlastnické str. 45. Srovnej též rozh. nejv. soudu z 22. IV. 1925 sb. n. s. 4958.

ník na svém pozemku činiti může, co se mu líbí, tedy smí lámati kámen bez ohledu na to, že odpadky spadají na pozemek sousedův, lámati skály prachem, vyvinovati zápach, zařizovati hnojiště, které otravuje vzduch sousedovi« atd. »To je permanentní stav válečný« etc.⁴⁾

Na těchto několika příkladech vidíme, jaké obtíže způsobila a ještě doposud způsobuje konstrukce vlastnického práva jako subjektivní právo vlastnické. I když po nové úpravě § 364 III. dílčí novelou k občanskému zákoníku shora uvedený spor ztratil svou aktualitu — novelou upravený § 364 nepřipouští ani přímých, ani tak zv. nepřímých immisí — musíme přece přiznati, že v našem případě, kde si klademe otázku, zdali elektrická energie způsobuje immisi, jest nutno poukázati v prvé řadě na podstatu vlastnického práva, neboť jednak případy immise souvisejí těsně s otázkou vlastnického práva, jednak nám bude konstrukce vlastnického práva důležitou interpretační pomůckou při výkladu § 364 obč. zák.

Poukázali jsme výše na to, že vlastnické právo jest konstruováno jako subjektivní právo vlastnické. Viděli jsme též na některých příkladech, že konstrukce subjektivního práva jest pramenem nesčetných kontraversí. Musíme se tázati, co je to subjektivní právo vlastnické? Existuje-li vůbec a je ono subjektivní právo vlastnické, jež způsobuje tolik obtíží, právním pojmem? Spíše by se snad dalo soudit, že ono záhadné subjektivní právo jest jakýmsi přirozeněprávním výtvorem, jenž se považuje za právní pojem.

Sedláček ve spise: »Vlastnictví a vlastnické právo« vyvozuje nemožnost právní konstrukce vlastnického práva jako subjektivního právo vlastnického. Praví tam: »Tolik je pro nás jisto, že nějaké subjektivní právo vlastnické, které by mělo býti právním řádem chráněno, neexistuje, aniž jeho konstrukce je logická, že jest to nemožný pojem. Než proti tomuto tvrzení mohlo by se namítnouti, že občanský zákoník v §§ 353 a 354 nazývá vlastnictví právem subjektivním. Tu musíme si uvědomiti, co je předmětem právní vědy. Jsou to právní formy, totiž úsudky o povinnostech, státem stanovených. Nejsou tedy předmětem právní vědy zákony státem dané jako takové, t. j. určitou formou prohlášené a sepsané úsudky, nýbrž jsou tyto zákony jen potud předmětem právní vědy, pokud obsahují normy. Jen těmito normami je právní věda vázána, kdežto ostatní obsah zákona je pro právní vědu nezávazný, dáváje jí třeba mnohdy velmi cenné vodítko a pomůcku pro interpretaci právní normy. Sem náležejí i všechny tak zv. zákonné definice

³⁾ Randa: Právo vlastnické str. 44: ovšem před úpravou § 364 III. novelou.

⁴⁾ Zur Lehre des österr. Nachbarrechte str. 716, Grünhutszeit-schrift XIII.

pojmu.«⁵⁾ V dalším pak praví: »Vlastnictví je určitý stav, dle něhož určitý člověk může libovolně užívati určitých předmětů vnějšího světa ke svým účelům, pravili jsme dále, že takový stav žádných právních norem nepředpokládá, naopak, že jim logicky i časově předchází, což i mnozí spisovatelé správně vyčítili (na př. Ihering, Randa atd.).«

»Cheeme-li zkoumati, co je to vlastnictví, nemůžeme tudíž vzítí na potaz právní vědu, ale sociologii nebo ethiku, a dle metody těchto věd informovati se, s jakým sociálním zařízením zde máme co činiti. Otázka vlastnická není tudíž otázkou právní, ale sociologickou a ethickou.«⁶⁾

Tím, se nám zcela nově vysvětluje podstata vlastnického práva v obč. zák. Konstrukce nějakého subjektivního práva vlastnického jest nemožná a stěžuje každý případ, související s vlastnictvím. Budeme-li jednati o případu immise, způsobené elektrickou energií, nesmíme přihlížeti k subjektivnímu právu vlastnickému, zejména nelze při interpretaci § 364 pracovati s nějakým právním pojmem »vlastnictví«, který není vůbec pojem právní. Pak již bude méně obtížnou otázka, zdali jest přípustiti při immisi, způsobené elektřinou, žalobu podle § 364 či nikoliv. Budeme si dále vědomi také toho, že tak zv. subjektivní práva věcná jsou jen aktivní legitimací, níž musí přistoupiti rušební čin, aby dána byla pasivní legitimace.⁷⁾

Jak již řečeno, byl původní § 364 před úpravou III. díleč novelou velice sporný. Otázka, zdali jest možno připustiti též tak zv. nepřímé immise, způsobila mnoho kontraversí. Ono právně neexistující subjektivní právo vlastnické bylo důvodem tohoto sporu. Operovalo-li se s pojmem vlastnictví, přihlíželo se k vlastnictví ve smyslu sociologickém nebo ethickém. Takto se ovšem mínění musela vždycky rozcházetí. Spor tento byl konečně rozřešen teprve III. díleč novelou k občanskému zákoníku.

Podle § 364 II. odst. může vlastník pozemku zakázati sousedovi, aby ho neobtěžoval odpadovými vodami, kouřem, plyny, teplem, zápachem, hlomozem, otřásáním a pod. potud, pokud to překročuje míru, podle místních poměrů obyčejnou a podstatně obmezuje užívání pozemku v místě obvyklé. Přímé přivádění není vůbec přípustné, není-li tu zvláštního právního důvodu.

K tomuto ustanovení je třeba poznamenati:

Závěrečná věta má na zřeteli tak zvané immise přímé, věta prvá kromobyčejné immise nepřímé. Jak je patrné z textu, je pojem těchto kromobyčejných immisí dán dvěma znaky, které se musí vyskytnouti pospolu. Při immisích přímých ne-

⁵⁾ Str. 40.

⁶⁾ Str. 58, a 59.

⁷⁾ Sedláček: Občanské právo československé, str. 230.

záleží ani na jejich rozsahu ani na následcích, které způsobují.

O kromobyčejných immisích nepřímých, uvedených v § 364 odst. 2, se tam vytyká, že je vlastník může zakázati. Ačkoli z textu tohoto ustanovení, jež mluví o nepřípustnosti immisí přímých (jsou nepřípustny i když jich vlastník nezakázal) a o možnosti zakázati kromobyčejné immise nepřímé, by se dalo souditi, že kromobyčejné immise nepřímé se stávají nepřípustnými jen zákazem sousedovým, přece máme spíše za to, že kromobyčejné immise nepřímé jsou prohlášeny za nepřípustny v zákoně samém.

Nejde-li o kromobyčejné immise nepřímé, dosahující výše uvedené v § 364 odst. 2, soused nebude je moci zakázati a nebude míti ani žalobu o náhradu škody, leda by šlo o případ jmenovaný v § 1205 odst. 2 na konci.⁸⁾

Když jsme si takto rozdělili přímé a kromobyčejné immise nepřímé, budeme nyní immisi způsobenou elketrickou energií aplikovati na shora uvedený § 364.

Předně si musíme položit otázku, zdali můžeme k výpočtu nepřípustných immisí počítati též immisi způsobenou elektřinou. Z doslovu § 364 II. odst. vyplývá, že výpočet nepřípustných immisí jest uveden příkladmo. Vzhledem k tomuto výpočtu § 364 a vzhledem k tomu, že nějakého subjektivního práva vlastnického neuznáváme, musíme otázku, zda jest připustiti žalobu ve smyslu § 364 pro immisi způsobenou elektrickou energií, v zásadě kladně zodpověděti. Musíme však též upozorniti na modifikace, které mohou vzejíti pro zvláštní vlastnosti elektrické energie. Vyskytnou se nám tedy též případy, kde otázka, máme-li připustiti žalobu podle § 364 nebo, bude často *quaestio facti*.

Především nutno předeslati, že v našem případě nejde o onu elektrickou energii, kterou jest možno smysly vnímati, pozorovati jako jiskru, cítiti jako nelibý pocit na vlastním těle, neb snad v nádobách zachycovati, a kterou možno převáděti do jiné vodivé sítě, nýbrž zde jde o onu záhadnou elektrickou vlnu, a to nejen vysílanou mohutnými vysílacími přístroji, nýbrž i tu, která vzniká při rotaci každého i malého motoru, ona neviditelná elektrická vlna, která proniká všemi hmotami a která se všude nachází. Elektrickou energii, smysly zjištitelnou, jest možno individualisovati, však elektrickou energii, která ruší v poslechu radiového přijímacího přístroje, individualisovati nelze. Pokud by tedy šlo o elektrickou energii, smysly zjištitelnou,⁹⁾ musíme v každém pří-

⁸⁾ Krčmář: Právo občanské II, práva věcná, str. 112.

⁹⁾ Artur Bauhofer v disertaci »Immissionen und Gewerberecht« na stránce 1 praví: Rauch, Russ, Staub, Dampf, Gase, Dinstelekttrizität atd. sind Produkte der Bewirtschaftung des Eigentums. Vypočítá mezi immisemi též elektřinu, ovšem onu smysly zjištitelnou.

padě připustiti žalobu podle § 364 obč. z., a při tom mohou nastati případy jak přímých, tak i t. zv. kromobyčejných immisí nepřímých. Pokud však jde o elektrickou energii, odlišnou od oné smysly zjistitelné, kterážto jest předmětem našeho zkoumání, nutno uvážiti toto:

§ 364 II. odst., má na mysli svým výpčtem nepřipustných immisí případy krajní, na druhé straně možno mluvit v přesném slova smyslu o immisích, které sotva bude vlastníkem moci žalobou zakazovati. Vane-li vítr a přenáší některá zrnka písku na sousední pozemek, nebo všeobecně uváděný příklad, dívám-li se se svého pozemku do sousedovy zahrady. Též nelze spatřiti nepřímou immisí v tom, že zásahem jest porušen estetický nebo po příp. mravní cit souseda. Vidíme, že takto je možno konstruovati celou stupnici immisí¹⁰⁾ od immisí právně irrelevantních až k nejtěžším zásahům do sféry vlastnické. Na této stupnici se pohybuje immise, způsobená onou neviditelnou elektrickou energií a bude nyní otázkou, není-li tato elektrická vlna immisí právě irrelevantní? Odpověď zní: Nikoliv, ale nutno k bližšímu pochopení upozorniti na zajímavou zvláštnost, která je důvodem různých modifikací. Ona neviditelná vlna, která proniká všemi hmotami, nemůže ani způsobiti immisí, vždyť není ani smysly vnímatelná. Pouze jsem-li majitelem radiového přijímacího přístroje, dojde k immisí. Nikoliv elektrická energie jako taková zasahuje do vlastnického práva, nýbrž přistoupí-li k tomu radiový přijímací přístroj, pak dojde teprve k rušebnímu činu. Kouř, plyn, teplo, hlomoz i ona shora uvedená elektrická energie jsou smysly seznatelné, avšak ona záhadná elektrická vlna jest seznatelná pouze přístrojem. To jest, co nás poněkud irrituje, co nás může lehce k tomu sváděti, abychom nepovažovali elektrickou vlnu, pouze přístrojem seznatelnou, za immisí a snad přiřadili k oněm immisím právně irrelevantním.

Tato pouze přístrojem seznatelná elektrická energie, a contrario oné smysly seznatelné, komplikuje případy immise. Musíme totiž rozeznávati radiové přijímací přístroje a méně citlivé. Důsledkem toho mohou nastat případy, že někdo jest rušen v poslechu rozhlasové stanice, druhý zase není rušen. Má-li někdo u svého přístroje více lamp, nepodléhá jeho přístroj tak immisím, jako přístroj mající pouze jednu lampu. Též záleží na tom, jakého druhu antény používá. Vidíme takto, že immise nepůsobí všude stejně, že záleží na vybavení radiového přijímacího přístroje. Dále nutno uvažovati o tom, zda-li immise pochází od radiového přijímacího přístroje nebo od motorů.¹¹⁾

¹⁰⁾ Gl. U. n. ř. VIII., 3165.

¹¹⁾ Pro zvláštní vlastnosti oné, pouze přístroji seznatelné immise, způsobené elektrickou energií, je příznačné, že mluvíme poněkud nepřesně o immisí způsobené přístrojem, jakoby přístroj onu immisí způsobil a nikoliv elektrická energie.

1. Pokud immise pochází od radiového přístroje.

Zde je těžko mluvit ve smyslu § 364 II. odst. 1. věty o immisích, které překročí míru podle místních poměrů obyčejnou, o tak zv. kromobyčejných immisích nepřímých. Při poslechu rozhlasu nelze stanovit míru podle místních poměrů obyčejnou, poněvadž vlastnosti radiového rozhlasu to sotva připouští, neboť předpokládají poslech v každou dobu. Zde nám tedy rozdíl mezi immisemi přímými a kromobyčejnými immisemi nepřímými počínají splývat.

Dále sluší poznamenati: Poslech rozhlasových stanic radiovým přijímacím přístrojem je závislý na určitém, každoměsíčním poplatku. Otázka nyní bude, zda-li tento poplatek obsahuje již v sobě jakési úřední schválení, ve smyslu § 364 a obč. z. Nejde zde ovšem ani o úřední schválení, které se předpokládá podle §§ 25 a 28 živnostenského řádu, jehož se vyhledává při zřízení provozoven při všech živnostech, které se provozují zvláštními, pro provoz zřízenými ohništi, parními stroji, jinými motory, neb vodními díly, nebo které jsou způsobilé působením zdraví škodlivým, provozem ohrožujícím bezpečnost, nelibým zápachem nebo kromobyčejným hlukem sousedstvo ohroziti nebo obtěžovati. Nejde zde též ani o úřední schválení, podle ustanovení řádů stavebních.

Kdybychom předpokládali, že v našem případě by šlo o jakési úřední schválení, ovšem nikoli ve smyslu §§ 25 a 28 živnostenského řádu nebo ve smyslu stavebních řádů, nemuseli bychom potom přihlížeti k § 364 a, kde možno v případech poškozování dílem horním nebo dílem úředně schváleným pouze žalovati o náhradu škody, pokud se překročila obyčejná míra v místě obvyklá? Podle § 364 a by tedy nebyla přípustná žaloba zápůřčí.¹²⁾ V našem případě však sotva lze mluvit jednak o t. zv. kromobyčejných immisích, které vlastně § 364 a předpokládá, jinak má § 364 a na mysli případy §§ 25 a 28 živnostenského řádu a případy stavebních řádů. Tím nám odpadá § 364 a, odpadá nám dále předpoklad jakéhosi úředního schválení. Poplatek odvedený poštovnímu úřadu musíme považovati za smlouvu uzavřenou mezi vlastníkem přístroje a poštovním erárem, kterážto smlouva opravňuje k poslechu.

Z toho nám vyplývá: pokud jde o immisi, způsobenou radiovým přijímacím přístrojem, je žaloba o náhradu škody ve smyslu § 364 a nepřípustná, ani nepřipustíme žalobu ve

¹²⁾ Zdali žalobu podle § 364 odst. 2 a § 364 a obč. zák. jest považovati za žalobu zápůřčí, jest sporno. Kdežto Klang (I. č. str. 36 a n.), Randa (vlastnictví, 7. vyd. 1922, § 5, str. 59) a Ehrenzweig (I. c., § 188, str. 132) považují cit. žalobu za žalobu zápůřčí, kvalifikuje Julius Schreiber (Nepřímé immise, Právník 1930, str. 119) tuto žalobu jako žalobu sui generis.

smyslu § 364 (žaloba zápůrčí), poněvadž jednak nám rozdíl mezi přímými immisemi a kromobyčejnými immisemi nepřímými splývají, takže není možno dokázati kromobyčejnou immisi, jinak budeme považovati smlouvu uzavřenou mezi vlastníkem rad. přijímacího přístroje a poštovním erárem za zvláštní právní důvod ve smyslu § 364 II. odst. poslední věta, který opravňuje k používání radiového přijímacího přístroje bez ohledu na vznikající snad immise.

Obrany, které může vlastník radiového přijímacího přístroje, užívati proti immisím, způsobeným sousedními radiovými přijímacími přístroji, bude buď žaloba ve smyslu § 1295 II. odst. obč. z., nebo vzhledem k různým policejním předpisům, odpovídajícími opatřeními. Podle § 1295 II. odst. jde o případ šikány, jestliže se škoda způsobila sice při výkonu práva, ale výkon práva měl zřejmě účel druhého poškoditi. Ovšem bude zde možno žalovati pouze o náhradu škody a nikoliv na zákaz immise. Co se týče policejních předpisů, jest uvést, že existují předpisy, které zakazují na př. používání zpětné vazby při radiovém přijímacím přístroji, jako zvláštní pramen immisí. Avšak tyto policejní předpisy nesmíme zaměňovati s podobnými policejními předpisy, které se sice též týkají rozhlasu. Jsou to předpisy, jež zakazují hraní ampliony při otevřených oknech aneb v noční době a pod.

2. Pokud immise pochází od motorů.

Tu dlužno upozorniti, že samozřejmě máme na mysli elektrickou energii, přístrojem seznatelnou. Zase budeme museti přihlížeti k motorům, jichž používání ve smyslu §§ 25 a 28 živnostenského řádu bylo úředně schváleno a k ostatním motorům, jichž používání nebylo úředně schváleno.¹³⁾

a) Immise způsobená motory, jichž používání není úředně schváleno.

Na rozdíl od immisí, způsobených radiovými přijímacími přístroji, můžeme při immisích motorů, jichž používání je úředně schváleno, zase mluvit o přímých immisích a kromobyčejných immisích nepřímých. Je možno připustiti žalobu pouze ve smyslu § 364 a, t. j. na náhradu utrpěné škody, byť i škoda byla způsobena okolnostmi, k nimž při úředním projednávání nebylo přihlíženo. Sem patří na př. immise způsobená pouliční drahou. Ovšem jest otázkou, jak tuto snad i někdy immateriální škodu dokazovati a určovati.¹⁴⁾

b) Immise, způsobená motory, jichž používání úředně schváleno.

Jedná se v tomto případě hlavně o immise, způsobené lékařskými přístroji. Zde dochází nejčastěji k immisím vysvětlí-

¹³⁾ Pod slovem motory jest též rozuměti generátory.

telně proto, že pro zvláštní technickou konstrukci těchto lékařských přístrojů vznikají zvláště silným způsobem ony, pouze radiovými přijímacími přístroji seznatelné elektrické vlny. Jsou to v první řadě tak zv. vysokofrekvenční léčebné přístroje, kterých se používá jako lékařských přístrojů.¹⁴⁾

Pokud se jedná o immise, způsobené těmito lékařskými přístroji, musíme připustiti žalobu ve smyslu § 364, pokud přesahují míru podle místních poměrů obvyklou. Tím se ovšem bude rozuměti, že vlastníci budou používati těchto lékařských strojů pouze v určité, v místě obvyklé době. Lékaři v době léčení (ordinace), ostatní soukromníci v době, kdy rozhlasové stanice nevysílají, na př. v ranních nebo dopoledních hodinách, nebo v době, kdy vlastníci radiových přijímacích přístrojů, immisemi rušení, neposlouchají.

Immise, způsobené ostatními motory, vyjma oněch uvedených lékařských přístrojů, mohou se žalovati ve smyslu § 364 obč. z., pokud přesahují míru, podle místních poměrů obvyklou.

Ve všech případech bude též přípustna žaloba ve smyslu 1295 II. odst., nejde-li o kromobyčejné immise nepřímé, dosahující výše uvedené v § 364 odst. 2. Ovšem bude dokazování utrpěné škody podle § 1295 velmi obtížné.

Pokud se jedná o procesní legitimaci, dlužno dodat, že žaloba podle § 364 obč. z. přísluší proti sousedovi, z jehož pozemku immise vycházela. Nepředpokládá se však bezprostřední sousedství, též vzdálenější soused může býti žalován, pokud ještě immise jest citelná,¹⁵⁾ což v našem případě může býti soused i několik kilometrů vzdálený.

Pouze přístrojem seznatelná energie tvoří pro nás zdroj mnoha nejrůznějších případů. Zvláště jest dlužno upozorniti na různé immise, jichž rušení budeme museti posuzovati podle mezinárodního práva. Jsou to zejména konflikty mezi vysílacími rozhlasovými stanicemi různých států, vzniklé růzností vln, dále všechny uvedené případy, pokud immise jsou způsobeny cizinci.

¹⁴⁾ Odkazuje zde na velice pěkné vývody o náhradě škody podle § 364 a obč. zák. v článku Julia Schreiberova »Nepřímé immise«, Právník 1930, str. 112 a násl.

¹⁵⁾ Tak na příklad odsoudil okresní soud v Chabařovicích v roce 1931 majitele lékařského přístroje, aby se zdržel všech immisí, způsobených tímto lékařským přístrojem. V této věci nedošlo k rozhodnutí nejvyššího soudu.

¹⁶⁾ Julius Schreiber: Nepřímé immise. Právník 1930, str. 77.